

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат: Мр Јелена Феј-Лукић

Тема: ЕСЕЈИСТИКА ЈОСИФА БРОДСКОГ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<ol style="list-style-type: none">1. Датум и орган који је именовео комисију: 25.04.2016.године; Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: др Богдан Косановић, проф. емеритус УНС, Русистика, ментор; др Никола Грдинић, ред. проф. за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности; др Драгиња Рамадански, ванр. проф. за ужу научну област Русистика, Филозофски факултет Нови Сад.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<ol style="list-style-type: none">1. Име, име једног родитеља, презиме: Јелена, Миливоје, Феј-Лукић, (Jelena Fay-Lukić)2. Датум рођења, општина, република: 12.07.1970. године, Нови Сад, Србија3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 07.07.2010, Филозофски факултет у Новим Саду, „Тема Божића у поезији Јосифа Бродског: Стилски, метафизички и психолошки аспект“4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Магистар књижевних наука (Руска књижевност XX века)
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: „Есејистика Јосифа Бродског“
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Рукопис ове докторске дисертације садржи укупно 239 страница компјутерског основног ћириличног текста (проред 1,5, величина слова 12 тачака). Дисертација, осим <i>Увода</i> , има четири већа поглавља, унутар којих је излагање редовно дељено на више потпоглавља: I <i>Јосиф Бродски и његово дело</i> ; II <i>О есеју као књижевном жанру уопште, у руској књижевности посебно</i> ; III <i>Тематска класификација есеја Бродског и њихова анализа</i> ; IV <i>Рецепција есејистике Бродског у свету и код нас</i> . Следе: <i>Закључак</i> , списак коришћених <i>Извора и Референтне литературе</i> . Између <i>Садржаја</i> и <i>Увода</i> смештена је фотографија Јосифа Бродског (из 1988. године), док је у закључке инкорпорирана <i>табела</i> „есејистичке активности Бродског“, урађена прегледно – према основној намени пишчевих прозних текстова (стр.211-216).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У краћем *Уводу* (стр. 9-12) кандидаткиња је најпре одредила предмет истраживања, његове циљеве и задатке. Она се опредељује да своје истраживање примарно обави према пишчевим Изабраним делима на руском језику, при томе стално имајући у виду и енглеске верзије, али и „преостали сачувани пишчев материјал“ (архивски). Следи кратак осврт на досадашњу литературу о есејистици Бродског, уз тачну напомену да је она досад само фрагментарно, парцијално анализирана. Кандидаткиња се опредељује за плурализам методолошких приступа: биографски и позитивистички метод, књижевноисторијски и тематски приступ, метод интерпретације и књижевне анализе, интертекстуалне компаратистике, дескриптивни, статистички метод, структуралистичко-семиотички, те и метод књижевне рецепције.

Поглавље I (стр. 13-27) представља кратки пропеедутички осврт на живот и дело Јосифа Александровича Бродског (1940-1996), функционално посвећен пишевом одрастању, образовању, околностима у вези са емигрирањем у САД, као и тадашњој књижевној клими у СССР, животу у емиграцији, са посебним освртом на реакције у вези са доделом Нобелове награде за књижевност (1987).

У *Поглављу II* (стр. 35-41) мр Јелена Феј-Лукић покушава да дође до прихватљиве дефиниције основних карактеристика *есеја* као књижевног жанра, користећи при том страну (англоамеричку и руску), али и српску и хрватску предметну литературу. Њен закључак је да есеј у руској књижевности има „слабу традицију“, за разлику од жанра *цртице* (рус. очерк). У даљем току своје студије кандидаткиња ће показати да је есејистика Бродског, углавном, писана у англоамеричком духу.

Следи *III*, средишње и најобимније, поглавље ове докторске дисертације (стр. 42-195). Констатујући да су, после поезије, управо „есеји најзаступљенија форма у књижевном опусу Јосифа Бродског“, Ј. Феј-Лукић их је систематски класификовала: 1. Есеји на књижевне теме (највећа група, њих 40 – од укупно 60); 2. есеји посвећени уметности као таквој; 3. на тему политике и општих друштвених питања; 4. историјске теме; 5. о путовањима; 6. аутобиографски. Ауторка нам нуди и другу, разуме се, условну, поделу, - систематизацију на основу циљане сврхе, односно намене: предговори, поговори, чланци, реферати, предавања, беседе, аутобиографски записи, путописи и писма. Будући да је Бродски двојезични писац, овде је занимљиво запажање да је само тринаест есеја најпре написао на свом матерњем, руском језику, а да су сви остали (47) првобитно настали на енглеском. Из тога је изведен исправан закључак да је у овом погледу продуктивно упоређивати Бродског са Набоковом и Конрадом.

Надаље су анализирани сви есеји појединачно. Мр Ј. Феј-Лукић је успела да предочи сву разноврсну и богату проблематику тема и мотива есејистике Бродског. У неколико случајева је, с осећањем мере за праћење своје основне теме, ефектно повезала лирику Бродског са његовом есејистиком (нпр. поводом Ане Ахматове, стр. 67, и „историјског памћења“ свог завичајног Санкт Петербурга, стр. 164).

Поглавље IV се сажето, али зналачки и аргументовано бави рецепцијом есејистике Бродског на Западу, у Русији и код нас. Истраживањем разлика и сличности у пријему, наша кандидаткиња је дошла до закључка да је есејистика Бродског у одређеном историјско-културолошком контексту била знатно распрострањенија и читанија на Западу, док је у Русији и код нас остала у сенци његове поезије. Посебан квалитет ове дисертације видимо у њеном завршном одељку, под насловом *Закључак* (стр.210-223). Ту бисмо посебно издвојили прегнантну констатацију да „Бродски–есејиста пише у англо-америчком духу“, те да је значај његове мисије у томе што је као „један од ретких руских писаца новијег доба успео да приближи културу и традицију Истока и Запада“ (стр. 223).

Списак литературе коју је користила кандидаткиња је импозантан: 29 извора (16 латиничких и 13 ћириличких) и укупно 230 јединица референтне литературе (129 ћириличких наслова и 101 латинички). Коришћена литература је углавном на руском, енглеском и српском језику, мање на пољском и немачком.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији:

1. *Библијске теме Јосифа Бродског*, Славистика, XV, Београд, 2011, стр. 91-98.
2. *Бродски и идеје егзистенцијализма*, Славистика, XVI, Београд, стр. 309-315.
3. *Метафизички аспекти поезије Јосифа Бродског*, Филолог VII, Бања Лука, 2013, стр. 273-280.
4. *Хорације и Бродски; трансформација споменика*, Славистика XVII, Београд, 2013, стр. 43-50.

<p>VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>Мр Јелена Феј-Лукић је успешно обрадила веома значајну проблематику своје докторске дисертације. Треба имати у виду да је реч о великом корпусу, који је мултидисциплинарног карактера, јер се есејистика Бродског тиче не само књижевности, већ и уметности и културе уопште, али и друштвених и геополитичких питања. Кандидаткиња је, међутим, исправно поступила када је у првом реду посветила пажњу односу Бродског према поетици писаца о којима он пише, а то су аутори руске, али и светске књижевности уопште (англоамеричке и класичне римске).</p> <p>Монографија је успешно отворила нека битна питања не само естетичког, већ и идеолошко-политичког, геополитичког, социолошког и културолошког карактера: статус руске књижевности у емиграцији, аксиолошко вредновање кандидата за Нобелову награду, феномен јеврејских лобија, друштвено-историјске околности у свету у другој половини XX века („хладни рат“) и њихов утицај на културу, итд.</p> <p>Истраживање је на одговарајући начин дефинисало место и улогу Бродског-есејисте као моста између руске и западноевропске књижевности (првенствено америчке и енглеске).</p>
<p>VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>Разграната проблематика овог истраживања је, преко ваљане класификације и одговарајућег структурирања, учињена доступном и тзв. обичном читаоцу. Пада у очи да кандидаткиња суверено влада материјалом – изворима на руском, енглеском и српском језику – што знатно доприноси квалитету њене студије.</p> <p>Све у свему, ова дисертација заслужује да буде врло добро оцењена.</p>
<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме : Да, у потпуности. Приметно је да је у коначној верзији рада остварено побољшање његовог планираног компоновања, сада примереног логици излагања.</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе: садржи.</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци: Допринос ове дисертације науци о књижевности ваља видети у томе што она представља први код нас, али и у свету, монографски покушај анализе укупне есејистике руско-америчко-јеврејског писца- нобеловца – Јосифа Бродског.</p>
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања: Нема битних недостатака који би утицали на основне резултате дисертације, њене закључке. О неким примедбама расправиће се усмено, у дискусији на одбрани.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ:</p> <p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p> <p>- да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана, по истеку одговарајуће законске процедуре.</p>

Нови Сад, 11.маја 2016.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Богдан Косановић, проф. емеритус УНС, Русистика, ментор;

Др Никола Грдинић, ред. проф. за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, ФФ НС;

Др Драгиња Рамадански, ванр. проф. за ужу научну област Русистика, Филозофски факултет Нови Сад.

